

אחר של היתר — כולן אסורות בהנאה. אלו הם דברי חכמים.

רבי אליעזר אומר: יוליך הנאה דמי העצים לים המלח ויבער את דמיהם שם, ונמצא שלא נהנה מהם, ואזי תותר הפת בהנאה⁽¹¹⁷⁾.

אמרו לו חכמים לרבי אליעזר: לא תועיל הולכת הנאה לים המלח, כי אין פדיון לעבודת כוכבים, והפת נשאת באיסורה.

ולפי רבי אליעזר, כל זמן שאינו מוליך הנאה לים המלח — אסורה הפת, מוכח שסובר "זה וזה גורם — אסור".

והברייתא שאמרה: שדה תבור ופרה תרזה נשנתה כדברי רבי אליעזר.

ודנה הגמרא: מעתה, רבנן הפליגי עליה דרבי אליעזר מאן נינהו, מי הם החכמים המתירים "זה וזה גורם", והם שנו את

דתנן, שנינו במשנה הבאה: נטל ממנה מן האשרה עצים — העצים אסורה [במשנה הגירסא: אסורין] בהנאה.

הסיק בה [בהן] את התנור, אם התנור חדש — יותין, מפני שעצי איסורי הנאה עשאוהו וחזקוהו ונבנה מאיסורי הנאה. ואם התנור ישן — יוצן ולא יאפה בהיסק זה, ולא יהנה מן עצי אשרה.

אפה בו את הפת בתנור חדש, ולא נתן אותו, אלא ציננו והסיק אותו בעצי היתר — אסורה הפת בהנאה ואף שהתנור אינו הגורם היחיד לאפיית הפת, וישנם גם עצי היתר הגורמים את האפייה —

וכן בתנור ישן ועצי איסור, אף שהעצים אינם הגורם היחיד לאפיית הפת, ותנור של היתר גם גורם לאפייה — אסורה הפת, מפני ש"זה וזה גורם — אסור".

ואם הפת נתערבה באחרים [באחרות] בפת

היתר.

וכתב בעל המאור [במסכת פסחים] שלפי סברא זו, אין מדובר דוקא בנתערבה הפת באחרות, אלא אף לפת מועיל פדיון, וכן לתנור. ולפי מה שמבאר השערי יושר [הערה 1] מבואר היטיב. שהרי אין שום "ממשות" של איסור בפת, אלא הרווחה וריבוי ממון [מישתרשין] של איסור הנאה, והואיל והוליך את ריווח הממון לים המלח, הרי שוב לא נתרבה ממונו. ולפי זה מבואר ההבדל בין פת לחבית [ראה עמוד ב] כיון שהחבית האסורה היא לפנינו בעין.

והבעל המאור עצמו חולק על רש"י, וסובר, שכיון שיש שבח עצים בפת, כמבואר שם בסוגיא במסכת פסחים, הרי הוא כאילו האיסור

אליעזר הרי סובר "מותר", כשנפלו בבת אחת לפי דעת המקשן?

ואם כן למה אמרה הגמרא "אלא הא רב אליעזר ורבנן דעצים", למה מהדרין לחפש תנאים ליישוב הברייתות — הרי לפי מסקנת ביניים זו מיושבות כל הברייתות?

ותירצו התוס': אכן, אלא כיון שהתרצן הביא המשנה של "שאור" עם ביאורו של אביי להוכיח שרבי אליעזר סובר "אסור" — לכן מחפש מקור אחר להוכיח שדברי אביי בהבנתו את דעת רבי אליעזר היא אמיתית.

117. רש"י מפרש יוליך דמי עצים. וטעמו הוא, כי דמי העצים הוא השיעור שנהנה מעבודת כוכבים, כי הקמח והמים ושאר הגורמים הם של